
Moderne oppvekst

ANMELDELSER

KIRSTI LØKEN

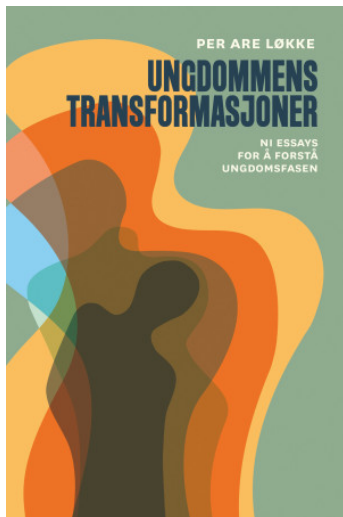
Psykiater dr.med.
Pensjonist

Per Are Løkke

Ungdommens transformasjoner

Ni essays for å forstå ungdomsfasen. 279 s. Oslo: Gyldendal, 2021. Pris NOK
379

ISBN 978-82-05-53488-9

Spørsmålet «Har ungdommen dårligere psykisk helse enn før?» ble stilt på lederplass i Tidsskriftet i 2018 [\(1\)](#). Boken går rett inn i denne problemstillingen. Forfatteren har i tretti år arbeidet som psykolog for ungdom. I ni essays over 279 sider redegjør han for klinisk kunnskap og erfaring herfra. Egen biografi er brukt som introduksjon til flere kapitler. Det åpner for et viktig historisk perspektiv, det vekker nysgjerrighet og holder tak i en utålmodig leser.

I boken viser han hvordan ungdommens absolutte behov for å bli kjent med seg selv og utvikle sine identiteter møter nye strukturelle hindringer i dag. Familiene er endret, skolene utvikles mot konkurranseorienterte kunnskapsbedrifter, og hjelpeapparatet innrammes av naturvitenskapelig metode med mindre plass for enkelthistoriene. Og smarttelefonen er blitt effektiv tidstyv.

Med dette står dagens unge overfor noe helt nytt. De møter et virvar av tilbud og krav og muligheter og presenteres for løsninger, men finner ikke selv tid og rom for å definere svar. Tid er knapphetsgode i hjem, skole og hjelpeapparat. Tid for å lytte innover og utover mangler. Men livsmestring er blitt skolefag. Det kan gi de unge sekundær erfaring om livet, men ikke primærerfaring av levet liv i takt med egen undring.

Forfatteren ønsker å «belyse den enkelte ungdoms unike og sammensatte livsverden som i stadig større grad blir redusert til enkle kategorier». Her hører vi en kritisk grunntone. Han viser til offentlige dokument som beskriver ungdom som en ressurs på lik linje med vannkraft. Det er et blikk som betrakter de unge som en vare eller et produkt. Det kan fort gi mindre rom for avvik, personlige gjemmesteder og egenart i hverdagen.

I krysspresset mellom kroppslige endringer, egne drømmer og noe helt nytt som formes, kan andres krav på klarhet og progresjon føre til ubehag eller symptom. Som symptombærer møter ungdommen en psykiatri med symptomfokus, krav om effektmåling og mindre rom for enkelthistoriene. Tid er igjen mangelvare. Men media tilbyr oppmerksomhet fordi helse og ungdom er varer som selger. Der kan unges symptom omformes til «jeg er syk»-fortellinger, og symptomet blir en identitetsmarkør. Slik kan vitale og komplekse jeg-historier forenkles og lukkes for tidlig.

Problemstillingene presenteres gjennom kliniske vignetter og belyses av litteratur fra sosiologi, filosofi og psykologi. Teksten er åpen og ikke-polemisk, og kan kanskje hjelpe voksne som veileder ungdom til å lytte godt før de svarer.

REFERENCES

1. Suren P. Har ungdommer dårligere psykisk helse enn før? Tidsskr Nor Legeforen 2018; 138: 14. [CrossRef]

Publisert: 4. april 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0120
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juli 2026.